

<p align="center">Силабус курсу Історія середніх віків. Частина 1.</p>	
<p>Освітній ступінь – бакалавр Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 032 Історія та археологія Освітньо-професійна програма «Історія та археологія» Кількість кредитів – 3 Рік підготовки, семестр – II рік, III семестр Компонент освітньої програми: обов’язковий Дні занять: згідно з розкладом занять Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи</p>	
<p>Мова викладання: українська</p>	

Керівник курсу

кандидат історичних наук, асистент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства **Прийдун Степан Васильович**

Контактна інформація: email: prvidun@tnpu.edu.ua тел.: 0972431597

Посилання на курс у системі Moodle: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=2839>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою вивчення дисципліни «Історія середніх віків Ч. 1» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, умінь та навичок щодо особливостей політичного, соціально-економічного та культурного розвитку держав Західної, Центральної Європи та Візантії протягом V–XV ст., виявлення основних рис та закономірностей розвитку цивілізації середньовічного Заходу шляхом аналізу джерел та наукової літератури. Основна увага акцентована на становленні феодального устрою, його трансформації та становленні станово-представницьких монархій у Європі, проблемах подолання політичної децентралізації та відносинах між світською і духовною владою в епоху класичного Середньовіччя.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

Теми	Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. РАННЄ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ	
Тема 1. Формування феодальних відносин у Західній Європі.	Знати основні наслідки Великого переселення народів та передумови становлення феодальних відносин у

	Західній Європі, особливості суспільного та політичного устрою германських народів та зародження романо-германського синтезу. Аналізувати особливості суспільних та земельних відносин у Франкській державі та виокремлювати основні етапи її розвитку. Порівнювати основні форми землеволодіння та їх трансформацію.
Тема 2. Тема 2. Західна Європа у IX–XI ст.	Вміння простежувати еволюцію державотворчих процесів у Франції, Італії, Німеччині та Англії, виокремлювати спільні та відмінні риси. Розкривати основні моделі феодальних відносин та їх вплив на подальший політичний та соціально-економічний розвиток. Аналізувати основні способи подолання політичної децентралізації та етапи співпраці із Святим Престолом.
Тема 3. Візантія у IV–XI ст.	Розкривати основні проблеми політичного розвитку Візантійської імперії, особливості моделі папоцезаризму та його вплив на східне християнство. Аналізувати джерела з аграрної історії Візантії та порівнювати земельні відносини із західноєвропейськими. Простежувати основні напрямки зовнішньої політики візантійських імператорів та їх відносини із Святим Престолом у контексті подолання наслідків Великої схизми 1054 р.
Тема 4. Араби в VI–XI ст.	Характеризувати особливості суспільного устрою Аравійського півострова та передумови виникнення ісламу. Аналізувати особливості віровчення та політико-правову доктрину пророка Мухамеда. Знати основні етапи розвитку Халіфату та особливості трансформації політичного устрою держави Омеядів та Аббасидів, а такої основні напрямки зовнішньої експансії арабів.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЄВРОПА В ПЕРІОД РОЗВИНУТОГО ФЕОДАЛІЗМУ (XI–XV ст.)	
Тема 5. Виникнення і розвиток середньовічних міст.	Пояснювати основні теорії походження середньовічних міст. Знати правове становище ранніх західноєвропейських

	міст та особливості їх протистояння з феодалами. Простежувати значення та еволюції цехової організації/виробництва.
Тема 6. Хрестові походи.	Знати основні причини та передумови хрестових походів, особливості відносин між Західною Європою, Візантією та мусульманським світом. Виокремлювати основні проблеми організації та здійснення хрестових походів, а також особливості функціонування держав хрестоносців на Близькому Сході. Аналізувати протиріччя між західноєвропейськими монархами, Візантією та Святим Престолом у контексті колонізації Близького Сходу. Простежувати вплив хрестових походів на політичний, економічний, культурний розвиток Західної Європи та Візантії, а також на міжцивілізаційний діалог між західним, східним християнством та ісламом.
Тема 7. Утворення станових монархій.	Знати основні етапи політичного та соціально-економічного розвитку Франції та Англії у контексті консолідації королівської влади та подолання децентралізації, формування станово-представницьких органів та їх роль у боротьбі з феодалною роздробленістю. Розкривати основні напрямки зовнішньої експансії Франції та Англії, а також трансформації відносин із Святим Престолом.
Тема 8. Феодална роздробленість.	Простежувати еволюцію політичного устрою Священної Римської імперії та італійських держав у XII–XV ст. Аналізувати основні етапи боротьби за інвеституру та її значенні для подальшого розвитку Священної Римської імперії та Святого престолу.
Тема 9. Країни Піренейського півострова у XI–XV ст.	Аналізувати значення мусульманського панування на Піренеях для Західної Європи, виокремлювати основні етапи Реконкісти та особливості політичного розвитку Арагону, Кастилії та Португалії. Пояснювати значення об'єднання Кастилії з Арагоном та моделі відносин королівської влади з кортесами.

Тема 10. Скандинавські країни в XI–XV ст.	Характеризувати особливості соціально-економічного устрою скандинавських народів та особливості розпаду общинно-родових відносин в Данії, Швеції та Норвегії. Простежувати еволюцію королівської влади в скандинавських державах та виокремлювати основні напрямки їх зовнішньої експансії. Знати передумови становлення датської гегемонії та політичну модель Кальмарської унії.
Тема 11. Угорщина у XI–XV ст.	Вміння виокремлювати основні етапи становлення Угорського королівства, основні напрямки його зовнішньої та внутрішньої політики. Знати особливості станової монархії в Угорщині та основні механізми протистояння османській загрозі.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв’язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ФК 1	Усвідомлення взаємозв’язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
ФК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
ФК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до

	архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
ФК 5	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
ФК 6	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
ФК 7	Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ФК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК 10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.
ПРН 10	Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.
ПРН 11	Здійснювати аналіз ситуації з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 13	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей.
ПРН 14	Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Балух В. О. Візантиністика: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Чернівці :

- Книги–XXI, 2006. 606 с.
2. Балух В. О., В. П. Коцур. Історія середніх віків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: у 2 т. Т. 1 : Раннє Середньовіччя. Чернівці: Наші книги, 2009. 496 с.
 3. Балух В. О., В. П. Коцур. Історія середніх віків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: у 2 т. Т. 2 : Високе і пізнє Середньовіччя. Чернівці : Наші книги, 2010. 616 с.
 4. Блок М. Короли-чудотворцы: Очерк представлений о сверхъестественном характере королевской власти, распространенных преимущественно во Франции и в Англии. М. : Языки русской культуры, 1998. 712 с.
 5. Блок М. Феодальне суспільство. К.: Вид. дім «Всесвіт», 2001. 528 с
 6. Доманин А. Крестовые походы. Под сенью креста. М., 2005.
 7. Дюби Ж. История Франции: Средние века (987 - 1460): От Гуго Капета до Жанны Дарк. М. : Международные отношения, 2000. 416 с.
 8. Історія Візантії: Вступ до візантиністики / За ред. С.Б.Сорочана і Л.В.Войтовича. Львів, 2011. 880 с.
 9. Історія західно-європейського Середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М.О. Рудь: Навчальний посібник К., 2005.
 10. Ле Гофф Ж. Другое Средневековье: Время, труд и культура Запада. Екатеринбург: Изд-во Уральского ун-та, 2002. 328 с.
 11. Ле Гофф Ж. Людовик IX Святой. М.: Ладомир, 2001. 800 с.
 12. Ле Гофф Ж. Рождение Европы. Изд.: СПб.: Александрия, 2008. 400 с.
 13. Ле Гофф Ж. Середньовічна уява. Львів: Літопис, 2007. 350 с.
 14. Ле Гофф Ж. Средневековье и деньги. Очерк исторической антропологии. М.: Евразия, 2010. 224 с.
 15. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. Сретенск: МЦИФИ, 2000. 368 с.
 16. Лэмб Г. Карл Великий. Основатель империи Каролингов. М.: Центрполиграф, 2002.
 17. Пиренн А. Империя Карла Великого и Арабский халифат. Конец античного мира. М.: Центрполиграф, 2011. 342 с.
 18. Пиренн А. Средневековые города Бельгии. СПб.: Евразия, 2001. 512 с.
 19. Фоссье Робер. Люди средневековья. СПб.: Евразия, 2010. 352 с.
 20. Штокмар В. В. История Англии в средние века. History of England in Middle Ages / СПб.: Алетейя, 2005. 203 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів та відповідно до критеріїв якості знань). Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20 %.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються не більше 5 балів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем.

ОЦІНЮВАННЯ

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (тема 1–4) – усне опитування, рецензії, робота з джерелами, есе, тести	15
Змістовий модуль 2 (тема 5–11) – усне опитування, рецензії, робота з джерелами, есе, тести	50
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (Рецензія на статтю)	10
Підсумковий контроль – тести	25

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних і семінарських робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE